

# Lagrådsremiss

## Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

---

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 7 juni 2007

*Jan Björklund*

*Nils Cederstierna*  
(Utbildningsdepartementet)

### Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslår regeringen ändringar i lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg. Förslaget syftar till att öka barns skydd mot att utsättas för övergrepp eller kränkningar från personer som arbetar inom de berörda verksamheterna.

Lagrådsremissens förslag innebär att den registerkontroll som i dag skall göras av alla som erbjuds anställning inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg utvidgas till att gälla vissa andra personer som erbjuds att utföra arbete eller praktik inom de berörda verksamheterna. Även den som genom huvudmannens försorg erbjuds arbete inom en sådan verksamhet under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten föreslås omfattas av registerkontroll. Därutöver föreslås att lärarstudenter och deltagare i kommunal vuxenutbildning som erbjuds att utföra verksamhetsförlagda delar av utbildningen inom sådan verksamhet skall omfattas, liksom den som genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program erbjuds att där utföra arbetspraktik eller någon annan programinsats.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 april 2008.

## Innehållsförteckning

|          |                                                                                                                                         |    |
|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1        | Beslut.....                                                                                                                             | 3  |
| 2        | Förslag till lag om ändring i lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg ..... | 4  |
| 3        | Ärendet och dess beredning.....                                                                                                         | 6  |
| 4        | Bakgrund .....                                                                                                                          | 6  |
| 5        | Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.....                                                       | 7  |
| 6        | Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser .....                                                                                         | 13 |
| 7        | Ekonomiska konsekvenser .....                                                                                                           | 13 |
| 8        | Författningskommentar .....                                                                                                             | 13 |
| Bilaga 1 | Lagförslag i promemorian Registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg (Ds 2004:42).....                          | 15 |
| Bilaga 2 | Förteckning över remissinstanser .....                                                                                                  | 16 |

# 1        Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

## 2 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

*dels att 3 § skall ha följande lydelse,*

*dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 2 a §, av följande lydelse.*

*Nuvarande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

### *2 a §*

*Det som sägs i 1 och 2 §§ gäller även för*

*1. den som inom verksamhet som avses i 1 eller 2 § erbjuds att utföra arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten, om erbjudandet lämnas på grund av uppdrag, anställning hos någon som ingått ett avtal med huvudmannen eller anställning inom en annan kommunal nämnd än den som fullgör kommunens uppgifter som huvudman,*

*2. den som under utbildning till en lärarexamen enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av högskolelagen (1992:1434) eller under yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning erbjuds att utföra verksamhetsförlagd del av utbildningen inom sådan verksamhet som avses i 1 eller 2 §, eller*

*3. den som genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program erbjuds att utföra arbetspraktik eller delta i annan programinsats inom sådan verksamhet som avses i 1 eller 2 §.*

*Registerutdraget skall lämnas till den i de verksamheter som avses i 1 och 2 §§ som lämnat erbjudandet.*

### 3 §

Trots bestämmelserna i 1 och 2 §§ får den som inom ett år erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare anställas utan att han eller hon lämnat ett registerutdrag enligt 1 § första stycket.

Trots bestämmelserna i 1–2 a §§ får den som inom ett år erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare *eller en förnyad möjlighet att på ett sådant sätt som avses i 2 a § delta i verksamheten anställas, anlitas eller erbjudas plats* utan att han eller hon lämnat ett registerutdrag enligt 1 § första stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2008.

2. De nya bestämmelserna skall tillämpas på den som anställs, ingår avtal om uppdrag, antas till utbildning eller anvisas deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program efter ikraftträdandet.

### 3 Ärendet och dess beredning

Den 3 februari 2004 gav dåvarande chefen för Utbildningsdepartementet en utredare i uppdrag att se över vilka personkategorier som bör omfattas av lagstiftningen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg. Uppdraget var att analysera vilka konsekvenser det skulle få om regleringen förändrades så att ytterligare personkategorier skulle komma att omfattas av lagstiftningen på området. Om det skulle anses finnas skäl till förändringar omfattade uppdraget även att lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren har överlämnat promemorian Registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg (Ds 2004:42). Promemorian har remissbehandlats. De lagförslag som lades fram i promemorian finns i *bilaga 1*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2004/3454/S).

### 4 Bakgrund

Barns grundläggande rättigheter i Sverige regleras dels i vår egen lagstiftning, dels i internationella överenskommelser till vilka Sverige har anslutit sig. Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, allmänt kallad barnkonventionen, utgår från principen om barnets bästa, principen om rätt till liv och utveckling, principen om rätten att framföra sina åsikter och få dem respekterade samt principen om icke-diskriminering. En annan bärande tanke i barnkonventionen är barnets rätt till skydd mot övergrepp och utnyttjande av varje slag. Enligt artikel 34 i konventionen skall staterna skydda barn mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp.

Lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg trädde i kraft den 1 januari 2001. Enligt lagen skall den som erbjuds en anställning inom förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, förskoleklassen eller skolverksamhet för skolpliktiga barn, som anordnas av det allmänna eller av en enskild fysisk eller juridisk person, lämna ett utdrag ur polisens belastningsregister till den som erbjuder anställningen. Den som inte lämnar registerutdrag får inte anställas (se 1 och 2 §§). Utdraget skall vara högst ett år gammalt. Det skall i förekommande fall innehålla anteckning om mord, dråp, grov misshandel, människorov och grovt rån samt sexualbrott och barnpornografibrott (se 22 § förordningen [1999:1134] om belastningsregister). Det är inte någon förutsättning för anställning att anteckningar i registret saknas. Arbetsgivaren avgör själv om en arbetssökande med anteckning i registerutdraget ändå kan anställas.

## 5 Utvidgad registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

**Regeringens förslag:** Den registerkontroll som enligt lag skall göras av personer som erbjuds anställning inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg utvidgas till att omfatta ytterligare personkategorier.

Registerkontroll skall göras även av den som genom anställning hos någon som ingått avtal med huvudmannen för verksamheten, genom uppdrag eller genom anställning inom en annan kommunal förvaltning än den som ansvarar för de berörda verksamheterna erbjuds att utföra arbete inom en sådan verksamhet under omständigheter liknande de som förekommer i ett anställningsförhållande inom verksamheten.

Därutöver skall lärarstudenter och vuxenstuderande som erbjuds att utföra verksamhetsförlagd utbildning inom sådan verksamhet omfattas, liksom den som genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program erbjuds att där utföra arbetspraktik eller någon annan programinsats.

**Regeringens bedömning:** Övriga vuxna som vistas i de berörda verksamheterna – t.ex. elevers personliga assistenter, färdtjänstchaufförer och busschaufförer i linjetrafik, föräldrar som vistas i verksamheter där deras barn deltar samt familjemedlemmar till dagbarnvårdare i familjedaghem – bör inte omfattas.

**Promemorians förslag:** Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

**Remissinstanserna:** De remissinstanser som har yttrat sig tillstyrker förslaget i huvudsak eller lämnar det utan erinran. Flera remissinstanser, däribland *Riksdagens ombudsmän (JO)*, *Göta hovrätt*, *Malmö tingsrätt*, *Rikspolisstyrelsen* och *Statskontoret*, anser att definitionen av vilka personkategorier som omfattas av registerkontroll enligt förslaget bör göras tydligare.

Flera remissinstanser anser att ytterligare personkategorier bör omfattas av registerkontroll, t.ex. personliga assistenter, färdtjänstchaufförer och familjemedlemmar till dagbarnvårdare i familjedaghem. *Socialstyrelsen* anser att personliga assistenter bör omfattas. *Statens skolverk* anser att även vuxenstuderande som deltar i yrkesutbildningar där hela eller delar av utbildningen är förlagd till de berörda verksamheterna bör omfattas.

### Skälen för regeringens förslag och bedömning

#### *Barns behov av skydd och den enskildes rätt till personlig integritet*

Vid införandet av lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg gjorde regeringen bedömningen att det kunde uppkomma gränsdragningsfrågor om inte alla som nyanställs skulle omfattas av kontrollen (prop. 1999/2000:123 s. 19). Lagen utformades därför så att den inte bara gäller den personal som har direkt kontakt med barn såsom rektorer, lärare eller studie- och yrkesvägledare, utan också övrig personal som arbetar i de berörda

verksamheterna, t.ex. administrativ personal, skolvaktmästare och skolmåltidspersonal. Generellt sett finns det inte någon personalkategori inom verksamheterna som aldrig kommer i kontakt med barn. Lagens tillämpningsområde kom trots denna insikt att begränsas till att avse den som erbjuds anställning inom de berörda verksamheterna. Övriga vuxna som vistas i verksamheterna tillsammans med barnen har lämnats utanför. Avgränsningen till personer som erbjuds anställning framstår som omotiverad i förhållande till andra personer som erbjuds att arbeta i verksamheterna på i huvudsak likadana villkor som de anställda. Det finns därför anledning att överväga om den personkrets som omfattas av lagstiftningen om registerkontroll bör utvidgas för att åstadkomma en mer konsekvent och heltäckande reglering.

Avgörande för frågan om registerkontroll skall omfatta fler personkategorier än för närvarande är avvägningen mellan å ena sidan intresset av att minska riskerna för övergrepp mot barn och å andra sidan skyddet för den personliga integriteten. Den personliga integriteten handlar bl.a. om en önskan eller ett krav att kunna kontrollera uppgifter om sig själv och utomstående möjligheter att ta del av sådana personliga uppgifter. En uppgift om att en viss person dömts för brott måste betraktas som integritetskänslig. De flesta vill inte att en sådan uppgift om dem skall spridas. Vissa brott är dock av ett sådant slag att det starkt bör övervägas om personer som dömts för dessa brott bör arbeta med barn. Regeringsformen uppställer visst skydd för personlig integritet vid automatiserad behandling (se 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen). Av regeringsformen framgår vidare att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av den europeiska konventionen den 4 november 1950 om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Sedan den 1 januari 1995 gäller konventionen som svensk lag (SFS 1994:1219). Enligt Europakonventionen har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens (se artikel 8 punkten 1). Åtnjutandet av denna rättighet får inte inskränkas annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till bl.a. förebyggande av brott eller till skydd för andra personers fri- och rättigheter (se artikel 8 punkten 2).

De skäl som nedan anförs för en utvidgad kontroll väger enligt regeringens mening så tungt att en viss inskränkning av den personliga integriteten måste accepteras. Här måste Sveriges åtaganden enligt barnkonventionen särskilt framhållas. Utifrån barnkonventionens perspektiv är barnets behov av skydd det övergripande intresset och den vuxnes integritet får stå tillbaka för detta. Enligt regeringens bedömning är ett sådant synsätt väl förenligt med bestämmelserna i Europakonventionen och regeringsformen. Vid den närmare bedömningen av vilka personkategorier som skall omfattas måste dock avvägningen mellan skydds- och integritetsintressena göras med beaktande av vilket reellt skydd mot övergrepp som registerkontrollen innebär, och vilka andra åtgärder som står till buds för att öka skyddet. Registerkontrollen får inte betraktas som avgörande för att barn i förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg skall få en trygg miljö. Den ger inte heller något absolut skydd mot att olämpliga personer får arbete i de berörda verksamheterna. Självfallet krävs även andra åtgärder för att uppnå detta.

Sådana åtgärder kan vara t.ex. att undersöka lämpligheten genom intervjuer och referenser innan personen erbjuds att utföra arbete eller praktik i verksamheten. Andra åtgärder kan vara förbättrad utbildning om sexuella övergrepp, arbete i arbetslag vilket ger insyn och öppenhet samt en kontinuerlig uppföljning från arbetsgivarens sida av anställdas och andra vuxnas relationer till barnen.

En konsekvens av reglerna om gallring av uppgifter i belastningsregistret är att den tid en viss uppgift finns i registret kan variera. Uppgiften finns kvar längre än annars om en person upprepade gånger döms för brott (se 17 och 18 §§ lagen [1998:620] om belastningsregister). I propositionen med förslag till lagstiftning om registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg uttalade regeringen sin avsikt att meddela föreskrifter om att de uppgifter som skall tas med i ett registerutdrag inte får vara äldre än ett visst antal år (prop. 1999/2000:123 s. 30). Rikspolisstyrelsen har upplyst att bestämmelserna om gallring av uppgifter i belastningsregistret samt om innehållet i aktuella registerutdrag (se 9 § andra stycket förordningen [1999:1134] om belastningsregister) tillämpas så att eventuella registeranteckningar om andra typer av brott än sådana som skall finnas med i ett sådant utdrag inte påverkar den tid som en anteckning tas med i utdraget. En sådan tillämpning tillgodoser att den enskildes ställning inte påverkas av om han eller hon har begått brott som statsmakterna inte ansett skall beaktas vid den lagreglerade registerkontrollen. Regeringen anser därför att sådana föreskrifter som aviserades i det tidigare lagstiftningsärendet inte behövs.

#### *Registerkontrollen utvidgas till uppdragstagare m.fl.*

Det förekommer att inhyrd personal från bemanningsföretag utför arbete inom de berörda verksamheterna som annars skulle kunna utföras av anställda, t.ex. vid frånvaro bland den ordinarie personalen. Sådan personal omfattas i dag inte av registerkontroll enligt lagen. Olika stödfunktioner till kärnverksamheten, t.ex. städning, fastighetsskötsel, skolmåltider eller skolskjuts, kan läggas ut på entreprenad. I sådana fall omfattas inte heller entreprenadföretagets anställda av registerkontrollen. Det förekommer också att kommunanställda, som organisatoriskt tillhör en annan nämndförvaltning än den som ansvarar för förskoleverksamheten, skolan eller skolbarnsomsorgen – t.ex. fastighetsförvaltningen eller fritidsförvaltningen – utför arbetsuppgifter inom de berörda verksamheterna. Kommunerna är skyldiga att sörja för att det för elever i grundskolan och särskolan anordnas kostnadsfri skolskjuts. Även om det förekommer att kommuner har anställda skolskjutschaufförer är den vanligaste ordningen att kommunen ingår avtal med ett buss- eller taxiföretag om utförande av skolskjutsverksamheten.

För att bättre tillgodose lagens syfte bör registerkontrollen utvidgas till att omfatta alla som genom huvudmannens försorg arbetar inom de berörda verksamheterna på i huvudsak samma villkor som en där anställd person. Huvudmannens ekonomiska överväganden eller val av organisation bör således inte som i dag vara avgörande för om den som erbjuds arbete inom verksamheten skall omfattas av lagens bestämmelser

om registerkontroll. Det finns enligt regeringens mening inte några avgörande skäl att i detta hänseende göra skillnad mellan inhyrd personal från ett bemanningsföretag och anställda vikarier. Båda personalkategorierna utför i princip samma arbetsuppgifter under likartade förhållanden. Det ter sig inte som mer integritetskränkande att t.ex. en person som hyrs in från ett bemanningsföretag skall uppvisa ett registerutdrag innan uppdraget påbörjas än att den som erbjuds anställning som vikarie skall göra det. I de fall huvudmannen i stället för att anställa personal väljer att hyra in personal från ett bemanningsföretag eller anlita en enskild uppdragstagare bör sådana personer omfattas av registerkontroll. Detsamma bör gälla den som utför arbete inom stödfunktioner till kärnverksamheten på entreprenad eller som anställd vid en annan kommunal förvaltning än den som ansvarar för de berörda verksamheterna.

När det gäller den lagtekniska utformningen av bestämmelsen har bl.a. JO påtalat behovet av att det klart framgår vilka kategorier av uppdragstagare m.fl. som avses omfattas av regleringen. Regeringen instämmer i detta och föreslår därför en något annorlunda utformning av bestämmelsen än vad som föreslås i promemorian. Enligt regeringens mening bör den nödvändiga avgränsningen åstadkommas i första hand genom en bedömning i det enskilda fallet av om de arbetsuppgifter som erbjuds är av sådan art att de annars skulle kunna utföras av någon anställd. Som en ytterligare förutsättning bör gälla att erbjudandet om arbete skall grundas på ett avtal om att utföra uppdrag med huvudmannen som ingåtts av den enskilde uppdragstagaren eller dennes arbets- eller uppdragsgivare eller, i fråga om kommunalt anställda, anställning inom en annan nämndförvaltning än den som ansvarar för kommunens förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg, men som utför olika stödfunktioner inom dessa verksamheter. Frågan behandlas närmare i författningskommentaren (se avsnitt 8).

#### *Registerkontroll av lärarstudenter och vissa vuxenstuderande inför verksamhetsförlagd del av utbildning*

Frågan om lämplighetsprövning av högskolestudenter vid antagning till lärarutbildningen har berörts i olika sammanhang, men det har inte lett till lagstiftning (se t.ex. SOU 1999:63 s. 353 f., prop. 1999/2000:135 s. 57). I utbildningen till en lärarexamen ingår att delar av utbildningen skall vara verksamhetsförlagda. Hur den verksamhetsförlagda utbildningen utformas beror på vid vilket universitet eller vilken högskola studenten bedriver studier och vilka kurser han eller hon väljer. Det kan vara fråga om ett fåtal sammanhängande längre perioder eller flera perioder av varierande längd. Även om utformningen av studenternas deltagande i verksamheten varierar, kan det ingå i utbildningen att studenten tillbringar tid ensam med ett eller flera barn. Under alla förhållanden innebär den verksamhetsförlagda utbildningen att studenterna är delaktiga i de berörda verksamheterna så att de ges möjligheter att knyta kontakter med barnen på ett sätt som inte skiljer sig påtagligt från vad som är fallet beträffande de anställda. Det framstår som inkonsekvent att inte också beträffande lärarstudenterna ge barnens behov av skydd företräde framför hänsynen till de vuxnas integritet.

Regeringen anser därför att lärarstudenter innan de utför verksamhetsförlagda delar av sin utbildning skall visa upp ett registerutdrag för rektor eller annan ledare inom berörda verksamheter.

En student som genomgår lärarutbildning måste utföra verksamhetsförlagda delar av utbildningen för att få ut sin examen. En student som visar upp ett registerutdrag med anteckning om brott riskerar att rektor eller annan verksamhetsledare inte vill ta emot honom eller henne för verksamhetsförlagd utbildning. Det kan uppkomma en situation där en student överhuvudtaget inte får tillfälle att utföra verksamhetsförlagd utbildning, vilket kan medföra att studenten inte kan godkännas i en kurs där sådan utbildning ingår och därmed inte kan få ut lärarexamen. Regeringen förutsätter att sådana situationer kan förebyggas genom att det inför ansökan eller antagning till utbildningen lämnas tydlig information om studenternas skyldighet att lämna registerutdrag inför verksamhetsförlagda delar av utbildningen. En sådan information kan förväntas innebära att personer med anteckning om brott i registerutdraget avstår från att söka sig till en lärarutbildning.

Som *Statens skolverk* har påpekat finns det inom kommunal vuxenutbildning en påbyggnadsutbildning till barnskötare, där deltagarna kan erbjudas att utföra upp till ett år av utbildningen inom de berörda verksamheterna. Även lokalt utformade barnskötarutbildningar kan anordnas av kommunerna. För dessa kategorier gör sig samma skäl för registerkontroll gällande som beträffande studenter vid lärarutbildningen. Det är inte heller osannolikt att nya yrkesutbildningar kommer att utformas där utbildningen delvis är förlagd till de berörda verksamheterna. Regeringen anser därför att även deltagare i yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning skall omfattas av registerkontroll i samband med att de erbjuds att utföra delar av utbildningen inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

#### *Deltagare i arbetsmarknadspolitiska program skall genomgå registerkontroll inför arbetspraktik*

Bestämmelser om de arbetsmarknadspolitiska programmen finns i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program och i en förordning som utfärdats i anslutning till lagen. De arbetsmarknadspolitiska programmen utgörs av bl.a. arbetspraktik, aktivitetsgarantin, ungdomsinsatser och projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning.

En praktikplats kan ordnas av den enskilde eller av arbetsförmedlingen. Det är dock alltid arbetsgivaren som godkänner en person för arbetspraktik eller någon annan insats i sin verksamhet. Ett mål med de arbetsmarknadspolitiska programmen är att deltagaren skall kunna söka ett arbete inom de verksamheter där programinsatserna utförs. De som deltar i sådana insatser inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg får inte sällan tillfälle att umgås ensamma med och etablera kontakt med barnen som vistas där. Mot denna bakgrund anser regeringen det rimligt att personer som omfattas av de arbetsmarknadspolitiska programmen i likhet med lärarstudenter skall uppvisa ett registerutdrag innan de påbörjar sin praktik eller motsvarande inom de berörda verksamheterna.

Utredaren har övervägt om ytterligare kategorier av vuxna som befinner sig i de berörda verksamheterna skall omfattas av registerkontroll, men bedömt att så inte bör vara fallet. Vissa remissinstanser har däremot invänt att registerkontroll också borde ske av kategorier som lämnas utanför i promemorians förslag, t.ex. elevers personliga assistenter enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, färdtjänstchaufförer och bussförare i linjetrafik samt föräldrar i föräldrakooperativa förskolor.

Regeringen anser att utredarens avgränsning av de personkategorier som bör omfattas av registerkontroll är väl avvägd. Ett effektivt skydd för barn mot sexuella övergrepp kan inte åstadkommas enbart genom ett alltmer utvidgat tillämpningsområde för lagstiftningen om registerkontroll. En registerkontroll får inte innebära att andra åtgärder för att skydda barnen i de berörda verksamheterna inte genomförs. Vuxna som inte har den utbildning eller erfarenhet som krävs för att få utföra samma arbetsuppgifter som de anställda bör inte få delta i de berörda verksamheterna på ett sådant sätt att inte lärare eller annan personal har möjlighet att uppmärksamma ett olämpligt beteende gentemot barnen. Det måste förutsättas att deras deltagande begränsas till att ske vid sidan av den ordinarie personalen och under dennas överinseende. Det finns därför i dessa fall inte lika tungt vägande skäl att låta hänsynen till den personliga integriteten stå tillbaka som när det gäller personer som skall arbeta i verksamheten på villkor som liknar vad som gäller för anställda.

Ledningen för en förskola eller skola har inte något inflytande över vem som anlitas som personlig assistent för ett barn som deltar i verksamheten. Det är därför inte rimligt att personliga assistenter omfattas av lagstiftningen om registerkontroll inom förskola, skola och skolbarnsomsorg. Regeringen delar i och för sig vissa remissinstansers uppfattning att frågan om lämplighetsprövning av personliga assistenter är angelägen. Den måste emellertid lösas i ett annat sammanhang.

Även beträffande färdtjänstchaufförer och bussförare i linjetrafik har huvudmannen inga eller mycket begränsade möjligheter att påverka valet av chaufför i det enskilda fallet. Registerkontroll framstår i dessa fall som praktiskt svårgenomförbar.

När det gäller föräldrar som deltar i verksamheter där deras egna barn vistas gör sig hänsynen till den vuxnes integritet särskilt starkt gällande. Alla människor har rätt att bli föräldrar och att vara delaktiga i sina barns skolgång utan att behöva bevisa sin lämplighet. Regeringen anser att hänsynen till den enskildes integritet i sådana fall väger så tungt att registerkontroll inte bör ske. I föräldrakooperativa förskolor är det vanligt att föräldrar mer eller mindre regelbundet arbetar inom verksamheten vid frånvaro bland den ordinarie personalen, eller som förstärkning till denna oavsett frånvaro. Bedömningen bör dock enligt regeringens mening vara densamma oavsett omfattningen av föräldrarnas deltagande. När det gäller vuxna familjemedlemmar till dagbarnvårdare i familjedaghem har de inte någon möjlighet att undandra sig registerkontroll genom att avstå från att vistas i hemmet, och är normalt inte heller delaktiga i verksamheten. Regeringen anser därför att inte heller de skall omfattas av den föreslagna utvidgningen av personkretsen.

## 6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

**Regeringens förslag:** De nya bestämmelserna skall träda i kraft den 1 april 2008. De skall tillämpas på den som anställs, ingår avtal om uppdrag, antas till utbildning eller anvisas deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program efter ikraftträdandet.

**Skälen för regeringens förslag:** De nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 april 2008. Av hänsyn till den personliga integriteten bör den som vid ikraftträdandet redan är anställd hos t.ex. ett bemanningsföretag, antagen till utbildning eller anvisats deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program inte omfattas av någon registerkontroll. Sådana personer har inte haft någon möjlighet att avstå från att kontrolleras. I regel har anställda hos t.ex. städföretag eller inom andra kommunala förvaltningar naturligtvis inte sökt sig dit i syfte att arbeta inom förskoleverksamhet, skola eller skolbarnsomsorg. Regeringen anser att det är en rimlig avvägning mellan skydds- och integritetsintressena att den utvidgade registerkontrollen endast skall omfatta personer som efter ikraftträdandet erbjuds arbete, verksamhetsförlagd utbildning eller deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program i de berörda verksamheterna.

## 7 Ekonomiska konsekvenser

Regeringen bedömer att förslaget kommer att medföra ett ökat uttag av registerutdrag och därmed ökade kostnader för Rikspolisstyrelsen. Omfattningen av ökningen är svårbedömd. Regeringen avser att föreslå att medel överförs från utgiftsområde 16 till utgiftsområde 4 i budgetpropositionen för 2008. Regeringen avser att följa kostnadsutvecklingen och återkomma i frågan om det behövs.

Förslaget bedöms inte medföra ökade kostnader för huvudmännen för förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

## 8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

### 2 a §

I paragrafen, som är ny, anges de ytterligare personkategorier som skall omfattas av lagen utöver de som framgår av 1 och 2 §§. Den *första punkten* avser till att börja med personer som genom anställning hos någon som ingått avtal med en huvudman för förskoleverksamhet, skola

eller skolbarnsomsorg erbjuds att utföra arbete inom en sådan verksamhet. Därmed avses anställda hos företag som sköter stödfunktioner som t.ex. städning, fastighetsskötsel eller skolskjuts på entreprenad, liksom anställda vid bemanningsföretag. En annan kategori som omfattas är enskilda uppdragstagare som anlitas som t.ex. skolläkare eller skolpsykolog. Vidare omfattas anställda hos en kommun, som tillhör en annan nämndförvaltning än den som ansvarar för kommunens förskoleverksamhet, skola eller skolbarnsomsorg, men som på grund av kommunens val av organisation tilldelas arbetsuppgifter inom dessa verksamheter. Det kan t.ex. röra sig om en fritidsledare som tillhör fritidsförvaltningen, men arbetar vid en skola, eller personal som tillhör fastighetsförvaltningen, men utför löpande vaktmästarsysslor vid en förskola eller skola.

Gemensamt för de personkategorier som avses i den första punkten är att arbetet skall utföras under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande i verksamheten. Därmed avses att det skall vara fråga om regelbundet förekommande eller återkommande arbetsuppgifter som annars utförs eller skulle kunna utföras av anställda inom verksamheten. Bestämmelsen omfattar inte personer som vid enstaka tillfällen utför arbete inom de berörda verksamheterna, t.ex. en elektriker eller en rörmokare som anlitas för att utföra vissa reparationsarbeten. Inte heller omfattas elevers personliga assistenter, föräldrar som deltar i verksamheter där deras barn vistas eller vuxna familjemedlemmar till dagbarnvårdare i familjedaghem. Föräldrar i föräldrakooperativa förskolor faller utanför även om de utför arbetsuppgifter som annars skulle kunna utföras av anställda, eftersom de inte utför arbete på grund av ett uppdragsavtal med huvudmannen.

Den *andra punkten* innebär att högskolestudenter i lärarutbildningen eller vuxenstuderande i påbyggnadsutbildningar till barnskötare eller liknande inom kommunal vuxenutbildning, som erbjuds att utföra verksamhetsförlagd del av utbildningen inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg omfattas av lagen.

Den *tredje punkten* innebär att även den som genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program erbjuds att utföra arbetspraktik eller någon annan programinsats inom de nämnda verksamheterna omfattas.

### 3 §

Paragrafen har ändrats på så sätt att även de personkategorier som avses i den nya 2 a § undantas från bestämmelserna om registerkontroll vid ett förnyat erbjudande om deltagande i verksamheten inom ett år.

### **Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna**

Övergångsbestämmelserna innebär att redan anställda hos bemanningsföretag eller t.ex. städföretag inte omfattas av de nya bestämmelserna. Studenter som redan har antagits till en lärarutbildning eller berörda utbildningar inom kommunal vuxenutbildning omfattas inte heller, liksom inte heller den som före ikraftträdandet har anvisats deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program

## Lagförslag i promemorian Registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg (Ds 2004:42)

### **Förslag till lag om ändring i lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:873) om registerkontroll  
av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg

*dels att 3 § skall ha följande lydelse,*

*dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 2 a §, med följande  
lydelse.*

**2 a §** Vad som sägs i 1 och 2 §§ gäller även för

1. den som genom anställning hos annan, genom uppdrag eller på  
annan liknande grund erbjuds att utföra arbete inom de berörda  
verksamheterna under omständigheter liknande dem som förekommer i  
ett anställningsförhållande inom verksamheten,

2. en student i högskoleutbildning som inom ramen för  
lärarutbildningen erbjuds att utföra verksamhetsförlagd del av  
utbildningen inom de berörda verksamheterna, eller

3. den som genom deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program  
erbjuds att utföra arbetspraktik eller delta i annan programinsats inom de  
berörda verksamheterna.

Registerutdraget skall lämnas till den i de verksamheter som avses i de  
berörda verksamheterna som lämnat erbjudandet.

**3 §** Trots bestämmelserna i 1, 2 och 2 a §§ får den som inom ett år  
erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare eller en förnyad  
möjlighet att på annat sätt delta i verksamheten anställas, anlitas eller  
erbjudas plats utan att han eller hon lämnat ett registerutdrag enligt 1 §  
första stycket.

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2005. De nya bestämmelserna skall  
tillämpas på

1. den som efter ikraftträdandet anställs hos en juridisk person eller en  
kommunal- eller landstingskommunal förvaltning som genom avtal  
eller annan överenskommelse med en huvudman för sådan  
verksamhet som avses i 1 och 2 §§ utför eller kommer att utföra  
uppdrag hos denne,
2. en enskild person som efter ikraftträdandet ingår avtal eller annan  
överenskommelse om utförande av uppdrag i sådan verksamhet som  
avses i 1 och 2 §§,
3. studenter som efter ikraftträdandet antas till lärarutbildning vid  
högskola, och
4. den som efter ikraftträdandet anvisas ett arbetsmarknadspolitiskt  
program som innebär deltagande i sådan verksamhet som avses i 1  
och 2 §§.

## Förteckning över remissinstanser

Riksdagens ombudsmän, Göta hovrätt, Malmö tingsrätt, Länsrätten i Stockholms län, Kammarrätten i Göteborg, Rikspolisstyrelsen, Kriminalvårdsstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Brottsoffermyndigheten, Datainspektionen, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse, Handikappombudsmannen, Barnombudsmannen, Statskontoret, Arbetsmarknadsstyrelsen, Arbetsgivarverket, Statens skolverk, Myndigheten för skolutveckling, Högskoleverket, Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet, Linköpings universitet, Karlstads universitet, Växjö universitet, Örebro universitet, Malmö högskola, Mälardalens högskola, Högskolan i Dalarna, Högskolan Kristianstad, Idrottshögskolan i Stockholm, Lärarhögskolan i Stockholm, Arbetsmiljöverket, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Eskilstuna kommun, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Kalmar kommun, Kiruna kommun, Linköpings kommun, Malmö kommun, Mora kommun, Nacka kommun, Skellefteå kommun, Strömsunds kommun, Tranås kommun, Uppsala kommun, Umeå kommun, Östhammars kommun, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet, Friskolornas riksförbund, TCO, Landsorganisationen i Sverige, Sveriges Psykologförbund, Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet, Svenska Kommunalarbetareförbundet, Svenskt Näringsliv, Handikappförbundens samarbetsorgan, Kunskapsskolan AB, Riksförbundet BRIS, Rädda Barnen och ECPAT Sverige.

Riksrevisionen och Jämställdhetsombudsmannen har i sina remissvar angett att de avstår från att yttra sig respektive inte har några synpunkter att lämna.

Därutöver har skrivelser kommit in från Täby kommun och Umeå Pedagogerna – sektionen för lärar- och studieväglärdarstudenter vid Umeå universitet.